

HRVATSKI glasnik

Godina XVI., broj 1.

5. siječnja 2005.

cijena 80 Ft

„Zima na Pinki”

Foto: Tímea Horvat

IZ SADRŽAJA:

„Događaji tjedna” str. 2. – Skupna „javna tribina” u Budimpešti str. 3. – Ispravak i dopuna članka Heroj i hijene str. 4. – Dobitnici odličja Saveza Hrvata u Mađarskoj na Hrvatskom danu u Šopronu 2005. str. 5. 6.–7. Idilični svijet bunjevačkih salaša str. 8. – Naše novine o prelima 1947. godine str. 9. – Zbivanja na koncu 2005. godine u Mohaču str. 10. – Božićni koncert hrvatskih crkvenih zborova str. 11. – Božić u pečuškoj Hrvatskoj školi str. 12. – Predbožićna svečanost u HOŠIG-u str. 13. – Središnji dan manjina str. 14. – Iz emisija Radiopostaje Pečuh str. 15.

Komentar

Solidarnost

Otkako je ljudskog roda na svijetu, uvijek je bilo solidarnosti. Solidarni smo poglavito s onima koje je zadesila neka stihija, udes, recimo, poplava, potres, požar ... Tako je to i u naše dane. Uvijek se priskoči u pomoć onima koji su u nevolji, stoga dosta je ako pomislimo na katastrofu otprije godinu dana zvanu „cunami“, gdje se čitav svijet pokazao pravim dobrotvorom u pružanju pomoći.

No ljudske solidarnosti bilo je i nekoć. Izražavala se prema onima koji su bili siromasi, bijednici. Sjećam se, moja baka, rodom iz Martinaca, kada bi svratila u naš dom neka Romkinja, obično bi mojoj majci rekla: „Podaj njoj, Katica!“. Davalo se i brašna, i kruha, i masti, i graha ..., jer dana osoba ama baš ništa nije imala. Za protuuslugu bi masirala ruke i ramena našima u obitelji, jer su Romkinje bile vješte u tom zanatu i odista su znale dobro „trti“.

Kada je pak stiglo ubiranje plodina na polju i trebalo je snopove žita, raži, ječma, zobi voziti seoskim kolima (bila su tada produljena, pa su zvana voz), onda su rodbina, susjedi i prijatelji pomagali jedan drugome, jer je trebalo „voza nametat“. Dakako, tako je bilo i za berbe kukuruza. Jednako tako dobro je došla pomoć kod gradnje kuća, zgrada. Danas toga više nema, ili samo u iznimnim slučajevima.

Međutim, ima i novoga. Ovih sam dana razgovarao sa sigetskim gradonačelnikom Józsefom Pajzsem koji mi je rekao da su uoči Božića beskućnicima, siromasima podijelili poklone, toplu hranu i odjeću. Najprije je neki romski poduzetnik ponudio pomoć vrijednu 200 tisuća forinti, pa je gradonačelnik na početku pomišljao i na onu narodnu mudrost „Obećanje, ludom radovanje“. No dogodilo se suprotno. Poduzetnik se držao riječi, a što se brzo pročulo gradićem, pa su se akciji pridružili i drugi poduzetnici. Gradsko vodstvo tako je provelo jednu korisnu akciju.

Znam da po tome romskom poduzetniku nikada neće biti nazvana ulica, ali je nekoć toga bilo, primjerice, glasovita ulica Király u središtu Pečuha (premda je u socijalističkom poretku preimenovana u Kossuthovu, u neslužbenoj komunikaciji i nadalje se nazivala Király), nije slučajno baš tako prozvana! Upravo me neki znanac iz Osijeka upitao je li se to „király“ možda odnosi na riječ „kralj“? Naime, manje je poznato da je József Király bio pečuški biskup te da je 27. ožujka 1820. g. u Budimskoj četvrti – nastanjenoj ponajviše Hrvatima – iznenada izbio požar, koji se naglo razbuktao, te je za svega pola sata izgorjelo 107 kuća. U skupljanju dobrovoljnih priloga i pružanju hitne potpore istaknuo se biskup Király koji je dao 1000 forinti. Josip Obadić, narodni glasnogovornik, tj. „tribunus plebis“ u Sigetskoj četvrti skupljao je dobrovoljne priloge. U akciju se uključilo i stanovništvo obližnjih naselja, gdje se skupljala i hrana. Međutim, od 45 gradova od kojih se zatražila potpora, nijedna četvrtina se nije odazvala, dokle Osijek i Sombor jesu. Zahvaljujući dobrovoljnim prilozima, nova gradnja kuća u Pečuhu se potpuno izmijenila, zgrade su, naime, građane od opeke i kamena, a više nisu pokrivene slamom, nego crijepom. Po biskupu Királyu pak, zahvaljujući njegovu dobročinstvu, nazvana je ulica.

Ljudska solidarnost može biti – na svu sreću ima je i u današnje vrijeme – neopisivo velika i potrebna.

Đuro Franković

„Događaji tjedna“

Odlaskom stare i dolaskom nove godine zima i snijeg pokucali su na naša vrata. Padalo je diljem Mađarske i Europe, snijeg i bijeli pokrivač pokrio je sela i gradove, pa time i novogodišnju noć učinio još bjeljom. Milijun ljudi okupilo se u New Yorku na Times Squareu, slavilo se u velikim svjetskim metropolama, ali i na trgovima naših gradova, i u našim kućama. Otpratili smo godinu koje ćemo se još dugo sjećati, ali od 1. siječnja već se moramo početi privikavati na broj 2006. Što nam donosi nova godina? S prozora na Trgu svetog Petra i Pavla Papa diže glas protiv nepravde, terorizma, nihilizma, svjetski državnici također pozivaju na borbu protiv terorizma. Stjepan Mesić poziva na povećavanje napora u tijeku približavanja Hrvatske Europskoj uniji, a László Sólyom poziva mađarske stranke na fair play (poštenu) utakmicu u izbornoj godini koja je pred nama.

I Hrvati u Mađarskoj trebaju se početi pripremati za lokalne izbore i izbore za zastupnike manjinskih samouprava. Ruski medvjed probudio se iz zimskog sna i slučajno nogom nagazio na plinske ventile koji plin vode u Ukrajinu i Europu. Biznis je biznis, sve ima svoju cijenu pa i plin koji dolazi iz Sibira podliježe zakonima ponude i potražnje, pogotovo ako odlazi izvan granica Rusije. Analitičari predviđaju zahlađenje odnosa velikih sila.

U prvom ovogodišnjem broju našega tjednika osvrćemo se na niz događanja koja su se zbila još krajem prošle godine te vas upoznajemo sa zanimljivim ljudima i temama. Ostali smo dužni našim odlikovanima sa strane Saveza Hrvata u Mađarskoj, koji su dobili odličja za rad na polju očuvanja hrvatske zajednice u Mađarskoj koja su im uručena na Hrvatskom Danu u Šopronu. Donosimo njihove kratke portrete znajući kako naš opstanak na ovim prostorima i snaga našega glasa ovisi o istaknutim pojedincima, bez kojih ne bi bilo orkestrara, nastavnih pomagala, knjiga, folklornih društava, seoskih zajednica, zborova ... Jer najteže je pronaći ljude koji će nesebično raditi za svoju zajednicu.

Branka Pavić Blažetin

U Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj, u Vlašićima na otoku Pagu stotinjak gostiju uz glazbu „Pinkice“ dočekalo je 2006. godinu

Aktualno

Iz života hrvatskih samouprava

Skupna „javna tribina“
u Budimpešti

Nakon prigodnoga, predbožićnog programa pjevačkoga zbora HOŠIG-ovih osnovaca, nazočne predsjednike i zastupnike okružnih hrvatskih samouprava i uzvanike, 15. prosinca pozdravio je predsjednik Hrvatske samouprave grada Budimpešte *Stipan Vujić*.

Uz opću suglasnost glede dopune dnevnoga reda, predsjednica HMS-a XI. okruga *Anica Petreš Németh* priopćila je vijest o uhićenju hrvatskoga generala Ante Gotovine, i 7. točku optužnice kojom se ni ovdašnji Hrvati ne slažu. Svi nazočni svojim potpisima ovjerali su pisani prosvjed što će se poslati Haaškome sudu.

Riječ je predana zastupnici HMS-a XIV. okruga *Marti Romac Orosz* koja se nakon preminuća *Marije Velin Gregeš* i *dr. Marina Mandića* primila zadaća u toj našoj okrnjenoj zajednici.

Iz izvješća o proteklom radu saznajemo da uz četvrtgodišnju državnu potporu od 750 tisuća forinti, koja je dopunjena i podrškom većinske samouprave, gospodarilo se s domalo tri milijuna forinti, što znači da su se zastupnici odrekli osobnih primanja. Materijalno su podupirali HOŠIG-ove učenike, te putovanja i nastupe. Bili su suorganizatori izložbe „100 godina bačkih Hrvata u fotografijama“, poduprli su hrvatski znanstveni skup. Dogodine kane pomagati našu knjigoizdavačku djelatnost, među inima i objavak knjige „Kalendarski običaji Hrvata u Mađarskoj“ Đure Frankovića. Nadalje se planiraju jezični tabori u Hrvatskoj, ali sada već na otoku Pagu. Pregovaraju o zbratimljenju sa Zadrom. U ime Hrvatske samouprave gđa Romac zahvalila je na neprekinutoj potpori mjesne samouprave okruga Zugló, koja je posebice cijenila djelatnost preminule predsjednice *Marije Velin Gregeš*, posmrtno joj dodijelivši spomen-odličje „Za Zugló“.

O radu HMS-a XI. okruga izvijestila nas je predsjednica *Anica Petreš Németh* naglašavajući prvenstvenu zadaću čuvanja hrvatske materinske riječi, uspostavljanje radnih i prijateljskih odnosa s našim okružnim zajednicama te naseljima Kačmarom i Kemljom, a jednako tako s Trogirom, Požegom i Selcem. Istakla je znatnu potporu mjesne novopeštanske samouprave i zajedničke programe, poput gostovanja trogirске Klape „Tragos“, hrvatskih športaša i likovnog umjetnika J. Ostojića, ne izostavljajući ni skupne priredbe s Kačmarom i Kemljom. Sa zanosom je govorila o Danu grada Trogira kada je kao član iza-

slanstva samouprave XI. okruga imala prilike sudjelovati na razgovorima vođenim s kardinalom Josipom Bozanićem.

Predsjednik HMS-a XIII. okruga *Lajoš Rak* upoznao nas je s radom te najmlađe hrvatske samouprave u Budimpešti. U protekloj godini kod njih je najvažnije bilo preuzimanje samoupravnoga središta. Upoznati smo i s problematikom sudskoga spora s mjesnom samoupravom. Istaknuto je pružanje materijalne pomoći okružnim samoupravama, mađarskim trkačima na stazi od Zagreba do Čazme, suorganizacija koncerta posvećenog nastradalima od katastrofe na Tihom oceanu, doprinos obnovi kapele na kačmarskoj Vodici.

Budući da se djelatnost HMS-a II. okruga HS grada Budimpešte donekle poklapa, zbog bolesti predsjednika II. okruga *Josipa Romca* predsjednik glavnogradske samouprave *Stipan Vujić* podnio je oba izvješća dotaknuvši se mnogih bitnih pitanja, tako i usklađivanja programa 18 hrvatskih samouprava u Budimpešti. Bilo je riječi o siječanjskoj veselici u budimskoj „Citadelli“, o suradnji s kulturnim ustanovama u matičnoj domovini, o koncertima u crkvi sv. Mihovila. Naglašena je hvalevrijedna knjigoizdavačka djelatnost pokrenuta na poticaj pokojnoga *dr. Marina Mandića* (serija „Hrvatski književnici u Mađarskoj“) i druga znanstvena izdanja. Glavnogradske samouprave se pripisuje i već tradicionalno pomaganje gostovanja pečuškoga Hrvatskoga kazališta i drugih kazališta iz Hrvatske. Dakako, široka je paleta suorganizacijskih djelatnosti s ostalim samoupravama, primjerice s XVIII. okrugom, predstavljanja HOŠIG-a u X. okrugu, pomaganje Hrvatskoga plesnog ansambla „Luč“, otkrivanje spomen-ploče isusovcu Petru Pančiću u Čavolju, predstavljanje brojnih izdanja u okviru tzv. „brodarenja“ na Dunavu, a ne u posljednjem redu uspješno priređivani Hrvatski proljetni nogometni turnir. Među najvažnije ovogodišnje priredbe ubraja se s Mađarskim etnografskim društvom skupa organizirani međunarodni skup „Etnografska istraživanja Hrvata u Mađarskoj“.

„Javna tribina“ pet hrvatskih samouprava završena je uručivanjem Spomen-plakete „Matija Petar Katančić“ i Spomenice etnologu *dr. Ernestu Eperjessyju* i etnofolkloristu, koreografu *Antunu Kričkoviću* za osobit doprinos razvoju kulturnog i društvenog života budimpeštanskih Hrvata.

M. Dekić

U spomen

Marija Čepelsigeti Zorinac
(1926. – 2006.)

U 79. godini života, 3. siječnja 2006. godine preminula je dugogodišnja ravnateljica Učeničkog doma na Trgu ruža Marija Čepelsigeti Zorinac koja je odgovorila mnogobrojne generacije učenika kojima je ostala u sjećanju kao draga „Nena“. Pokop će biti 9. siječnja u 13 sati na tukuljskome groblju.

Ravnateljica našega bivšeg Đačkog doma u budimpeštanskoj Munkácsyjevov ulici, Marija Čepelsigeti-Zorinac rođena je u Tukulji, jednom od naših najvećih hrvatskih naselja, 16. svibnja 1926. g. Poput mnogih naših svjesnih mladih ljudi, i ona je 1946. g. krenula trnovitim stazama svoga nimalo zavidnoga života, na učiteljski tečaj u pečuškoj Aninoj ulici. Nakon tromjesečne obuke počela je raditi u baranjskom selcu Šarošu. Ukinućem malih seoskih škola, 1952. g. preuzela je dužnost ravnateljice naše novoutemeljene škole u Pečuhu. Iste godine, 29. kolovoza, njezina se plemenita djelatnost grubo prekida, zloglasna mađarska policija ju je uhitila. Optužena je kao jugoslavenski špijun i osuđena na tri godine zatvorske kazne, koja je otpočela u Pečuhu, nastavljena u Budimpešti, a 30. kolovoza 1954. g. završena u Kalači.

Ponovno zapošljavanje bivše zatočnice u to vrijeme nije bilo lako, ipak, 1. rujna 1956. g. kao odgojiteljica počinje raditi u Malome đačkom domu na Trgu ruža, a 15. kolovoza 1961. g. imenovana je za ravnateljicu našega Đačkog doma u Munkácsyjevov ulici, odakle 31. srpnja 1990. g. odlazi u zasluženu mirovinu. Na Hrvatskom Danu u Šopronu 2005. Marija Čepelsigeti Zorinac dobila je odličje Saveza Hrvata u Mađarskoj za osobit doprinos razvitku hrvatskog školstva u Mađarskoj.

d.

Betlehemari u Santovu

Prema dugogodišnjem običaju, njegujući staru tradiciju božićne pastirske igre, santovački su betlehemari 22.-23. prosinca ponovno obilazili šokačke domove navješćujući Isusovo rođenje prigodnim recitacijama i božićnim pjesmama. Uvježbao ih je umirovljeni učitelj *Marin Velin*, koji već godinama priprema nove naraštaje hrvatskih učenika. U dva dana oni su i ovaj put posjetili domalo 70 hrvatskih kuća, gdje su lijepo primljeni i darivani. Osim učitelja, skupinu betlehemara, sastavljenu od 12 učenika, pratio je i jedan roditelj. Prvo dana obišli su središte naselja, a drugoga udaljenije ulice pri čemu im je već po običaju bio na usluzi mjesni prijevoznik *Živko Baltin*.

PEČUH – Budući da je ovih dana na pečuškom sveučilištu počeo ispitni rok, studenti moraju marljivo učiti. Nakon što su podigli svoje indekse, na studentskoj referadi trebaju se prijaviti na ispite. Profesori uvijek ponude više termina kako bi svi mogli za sebe izabrati odgovarajući. Ispitni rok traje do 16. siječnja 2006. godine. Do tada studenti i studentice moraju položiti ispite po mogućnosti s pozitivnim ocjenama. Ne uspiju li, poslije ispitnog roka moraju ići na popravne ispite. Tako i studentice koje studiraju kroatistiku na Filozofskom fakultetu u Pečuhu.

Renata Božanović

MOHAČ – U zgradi gradske Skupštine u Mohaču 23. prosinca održana je mala svečanost. Naime, dodijeljene su ovogodišnje stipendije učenicima i studentima iz Zaklade koju je utemeljio pokojni mohački učitelj *Matija Kovačić*, Zaklade za pomaganje školovanja šokačke mladeži. Kuratorij Zaklade na čelu s predsjednicom *Marijom Prakatur*, koja je ovom prilikom pozdravila 19 mladih Hrvata, zasjedao je i odlučio o načinima raspodjele ovogodišnje svote od 110 tisuća forinti. Kuratoriju je stiglo 19 molba, 13 su uputili srednjoškolci, a šest studenti. Kuratorij je podijelio jednokratne stipendije u iznosu od 3 do 10 tisuća forinti. Uza stipendije, posredstvom Hrvatske samouprave grada Mohača, mladima je predsjednica samouprave *Marija Barac* podijelila i ovogodišnji Hrvatski kalendar. Potom je slijedila zakuska i druženje.

Ispravak i dopuna članka *Heroj i hijene*

U zadnjem broju Hrvatskoga glasnika (jur prošlo ljeto) je objavljen članak iz mojega pera pod naslovom „Heroj i hijene” u svezi s hrvatskim generalom A. Gotovinom. Nažalost i nehotec su mi se potkrale neke pogreške, nastale su tako falinge u spomenutom članku, ke sam dužna ovput ispraviti, a neke druge činjenice još dodati k jur napisanim da sve jasnije vidu i naši štitelji. Haaška tiralica, optužnica zdignuta je suprot hrvatskoga generala 2001., a ne 1991. ljeta, kao što je to pogrišno napišeno u 52. broju Hrvatskoga glasnika. Nadalje sam govorila o tom da je Gotovinina imovina bila zamrznuta po odluki hrvatske Vlade, a kad je ulovljen, štem, veljek je razriješana ta problematika i sva mu imovina stoji na raspolaganju. Kako znamo, Ante Gotovina je jur izrekao pred Haaškim sudom da nije kriv ni u jednoj točki

optužnice. Što nalize hrvatsku akciju u Ugarskoj da se skupljaju potpiski, to ide isključivo za hakljivu 7. točku te optužnice. Uza to, inicijatori su mi pažnju skrenuli na to da se to točnije navede i u novina, protiv česa se zapravo demonstrira na našem tlu polag hrvatskoga generala.

Po ovoj, 7., točki Haaški sud sumlja Ante Gotovinu da prilikom bojne operacije *Oluja*, izvedene u augustu 1995. ljeta u oslobadjanju prik srpske vojske okupiranih područjev (Knin i okolica), otiranje mjesne srpske manjine je počinjeno „u kriminalnom savezničtvu” pokojnoga predsjednika RH Franje Tuđmana s Gotovinom i ostalimi generalima. Svi oni ki će dati svoj potpis na ovom listu su uvjereni da je Hrvatska prakticirala isključivo ono svoje pravo koje je navedeno i u osnovnom dokumentu UN, a to bi bilo da se je suprot stranske okupacijske sile samo branila u Domovinskom boju, u oslobadjanju okupiranih područjev ter da joj nikako nij bilo cilj svismo odzganjanje srpske manjine. Za tu hrabrenu akciju se valja spomenuti još da se je ganula iz hrvatskoga prijateljskoga kruga iz Budimpešte, ali ovi inicijatori ne agitiraju ljude niti skupljaju osobe za potpisanje lističev, takorekuć na ulici. Priznajem i u tom sam „zagrišila” što sam napisala da su listići rasposlani u sve regije kade nek živu naši Hrvati. No, ovu pogrišku sam ispravila tim da s dozvolom inicijatorov prik najmodernije mriže sama sam rasposlala na naša područja lističe za skupljanje potpiskov. Neka nek hiti prvi kamen na me on ki ne misli da u ovom slučaju potribno i neophodno je pokazati, iskazati složnost i skupnu moć svih Hrvatov na ovoj zemlji. Ki pak već kani znati o ovoj akciji, more pogledati web-stranicu (ka je prošli put takaj falila iz članka) www.freeweb.hu/antegotovina, a korisne informacije morete najti i na sljedeći stranica www.antegotovina.com ili www.crnalegija.com.
-*Timea Horvat*

Poštovano Uredništvo

Molim da mi objavite ispravak zbog netočno navedenih podataka u članku *Heroj i hijene* (Hrvatski glasnik, 29. prosinca 2005.) u kojemu je novinarka *Timea Horvat* pogrešno navela da sam pokrenuo inicijativu za skupljanje potpisa protiv suđenja generalu Gotovini. Akcija za oslobađanje generala Gotovine već postoji u Hrvatskoj i može joj se bilo tko svojim potpisom priključiti. Naša inicijativa je drugoga sadržaja. Mi smo sastavili prosvjedno pismo zbog jedne konkretne točke haaške optužbe po kojoj su vodeće osobe Republike Hrvatske na čelu s predsjednikom Tuđmanom optuženi za organiziranje etničkog čišćenja srpskog pučanstva iz tzv. Krajine za vrijeme oslobodilačke akcije *Oluja*. Po našem uvjerenju Hrvatska vojska je pokrenula *Oluju* radi oslobodjenja okupiranih područja Republike Hrvatske na što po povelji Ujedinjenih naroda svaka suverena, međunarodno priznata država ima pravo. Mi smo dakle prosvjedovali protiv toga, po našem uvjerenju neistinitog prikazivanja akcije *Oluja* u tekstu haaške optužbe protiv generala Gotovine, i skupljamo potpise na adresu <http://www.freeweb.hu/antegotovina> protiv navedenih iskrivljavanja povijesnih činjenica.

S poštovanjem: *Nikola Németh*

Dobitnici odličja Saveza Hrvata u Mađarskoj na Hrvatskom danu u Šopronu 2005.

Pedagog iz Gare

Stipan Krekić

U povodu nedavnoga Hrvatskog dana u Šopronu **Stipanu Krekiću** dodijeljeno je odličje SHM-a za osobit doprinos razvitku hrvatske kulture u Mađarskoj.

Umirovljeni učitelj i istaknuti kulturni djelatnik, koji od 1964. živi i radi u Gari, rođen je 1938. u Kačmaru u bunjevačkoj obitelji. Osnovnu je školu završio u rodnom selu, a nakon toga 1956. hrvatsku učiteljsku školu na Trgu ruža u Budimpešti. Poslije je diplomirao pedagogiju u Segedinu. Kao prosvjetni djelatnik radio je u Čikeriji, Mateviću i Mohaču, a nakon odsluženja vojnog roka, od 1960. do 1964., u rodnom Kačmaru. Međuvremeno se ženi i zapošljava u Gari, postaje ravnateljem učeničkog doma za salašarsku djecu, a od 1972. (kada se bunjevačka i njemačka škola pripajaju mađarskoj školi) do svog umirovljenja 1999. bio je i doravnateljem mjesne osnovne škole, odgovoran za hrvatski i njemački odjel. Predaje kroz glazbeni odgoj, upoznavanje okolice i druge dvojezične predmete.

Jedan je od najaktivnijih kulturnih djelatnika Hrvata u Mađarskoj. Sa sedam godina počinje svirati, a od 1960-ih godina član je garske kulturne skupine s kojom više puta na turneji obilazi Hrvata u Mađarskoj. Svira s orkestrom poznatih garskih tamburaša predvođenih s Grgom Babićem i njegovim sinom Jašom. Kako napominje, za razliku od Kačmara gdje su se u to vrijeme priređivali igrokazi i prelo, u Gari se odvijao bogat kulturni život. Najviše je koreografija napravio Antun Kričković, a rad je tekao pod okriljem DSJS-a i s pomoću njegovih instruktora. U to vrijeme organizirale su se velike turneje po hrvatskim regijama, koreografirao se Bunjevački svatovac i drugo.

Kulturna je skupina bila uspješna jer je uvijek bilo podmlatka.

Potkraj 80-ih počinje rad s tamburašima, i posvećuje se podučavanju i odgoju mladeži, u početku vodi tamburaški kružok, a zatim plesni i tamburaški tabor za djecu i mladež, koji se priređuje već 16 godina. S poznatim tamburašem i učiteljem tambure čika-Josom Ribarom iz Baškuta u prvom taboru osnivaju Tamburaški sastav „Bačka” koji okuplja mlade iz Aljmaša, Bačina, Dušnoka, Gare, Baje, Baškuta, Srimljana (Szeremle) i Monoštorlje (Bátmonostor).

Otprije šest godina podučava tamburu u Bačinu, a članovi orkestra pod njegovim vodstvom danas na raznim nastupima prate školsku plesnu skupinu. Sastavlja Tamburašku početnicu, na temelju 15-godišnjeg iskustva s mladima.

Od mladosti je član DSJS-a, zatim od početka Saveza Hrvata u Mađarskoj. Od 1994. član je mjesne hrvatske samouprave, a od 1998. do danas i njezin predsjednik. Istodobno postaje i članom Skupštine HDS-a, sada već u drugome mandatu, a bio je i predsjednikom Odbora za kulturu, čiji je trenutno član.

Prije nekoliko godina dobitnik je Spomenice HDS-a za istaknuti prosvjetni rad.

Tekst i slika: S. B.

*Malo selo velikog srca,
s načelnikom*

Stipom Oršokićem

Na svečanosti Hrvatskog dana u Šopronu, na prijedlog Baranjskog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj, Stipom Oršokiću dodijeljeno je odličje za doprinos razvitku društvenog života Hrvata u Mađarskoj. Simboličan je bio

dan kada je Stipo Oršokić dobio ovo odličje kojem se ni najmanje nije nadao i koje je za njega bilo iznenađenje sve do trenutka kada je pročitano njegovo ime s pozornice.

Naime, prije 40 godina, 12. studenoga 1966. Stipo je obećao vjernost svojoj bračnoj družici gospođi Anici, koja se zajedno s njim radovala u Šopronu. Otac jednog sina i djed dvije unučice, Stipo Oršokić rodio se u Kašadu 1942. godine u šokačkoj obitelji. Osnovnu je školu završio u rodnome mjestu, potom je učio za kolaru, zaposlio se u bremenskoj cementari.

Od 1973. do 1997. živio je u Bremenu gdje je nakon demokratskih promjena u dva mandata bio zastupnik tamošnjega zastupničkog tijela. Supruga Anica radila je u bremenskom vrtiću. Nakon umirovljenja 1. studenoga 1997. godine, Stipo Oršokić vraća se u rodno selo, u obiteljsku kuću gdje i danas živi. Već u dva mandata od 1998. godine načelnik je sela Kašada.

Vrlo sam se obradovao priznanju, nije to mala stvar. Mnogi su mi čestitali, a ja sam bio više nego iznenađen, do posljednjega trenutka nisam znao da ću biti nositelj ovoga visokog odličja. Nazvao me Mišo Hepp i rekao: Dođi s nama u Šopron, i povedi suprugu sa sobom. I tako smo krenuli u devet sati ujutro, nitko od putnika u našem mikrobusu nije rekao ni riječi o tome da bih ja mogao biti nagrađen.

Od samih početaka svoga načelničkog rada Stipo Oršokić svim sredstvima pomagao je i potpomaže društveni život Kašadaca, a pogotovo aktivnosti brojne šokačke zajednice. KUD „Dola” uživa redovitu potporu, sve hrvatske priredbe i sadržaji nalaze dom u ovom selcu: od velike međunarodne manifestacije Zajedno za jedno, do gostovanja Hrvatskoga kazališta, brige da pisana hrvatska riječ dospje u hrvatske domove, skrbi o starima, utemeljenju i aktivnom članstvu u Mješovitome pjevačkom zboru kašadskih umirovljenika, briga o Zavičajnoj kući, Selskoj kući, Klubu umirovljenika.

Stipo Oršokić u skladu sa svojim mogućnostima kao načelnik sela uvijek nastoji pronaći prave načine kako bi se hrvatska riječ, hrvatski običaji i kultura Hrvata u Mađarskoj očuvali i zadržali za naraštaje koji nadolaze.

Svim snagama nastoji zajedno sa zastupničkim tijelom naselja zadržati vrtić u naselju, u njemu se uči i hrvatski jezik, pomaže se i nastava hrvatskoga jezika u Bremenu, putovanja u matičnu domovinu, a nastoji se svim načinima doći do materijalnih sredstava kojima bi se poboljšao život u ovome malom selu u kojem 50% stanovništva čine umirovljenici.

Dobitnici odličja Saveza Hrvata u Mađarskoj

U deset godina umalo sto tamburaša

Tibor Kedves

Tibor Kedves na Hrvatskom danu u Šopronu, na prijedlog Podravskog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj, dobio je odličje Saveza Hrvata u Mađarskoj, za doprinos razvoju hrvatske kulture u Mađarskoj.

Tibor Kedves rodio se u Osijeku 1959. godine, a ratna zbivanja u bivšoj Jugoslaviji dovela su ga zajedno sa suprugom Ružicom u Mađarsku, u selo Starin u kojem i danas živi i gdje je, kako on kaže, našao svoj dom. Od 1993. godine zaposlen je u starinskoj osnovnoj školi, gdje je niz godina predavao hrvatski jezik i književnost. Diplomirao je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Pečuhu mađarski jezik i književnost, stručnjak je za računala i ima glazbeno obrazovanje, pohađao je glazbenu školu u Osijeku.

Od prvoga dana našega dolaska u Starin ljudi su nas prihvatili kao svoje, i kolege u nastavničkom zboru i mještani sela. Već od svoga dolaska u Starin Tibor počinje raditi s najmlađim naraštajem, školarcima osnovne škole, i pomoću škole i samouprave utemeljuje Tamburaški orkestar „Biseri Drave“. Danas radi s petim naraštajem tamburaša, i to u dvije skupine: u velikoj koju čine učenici 7. i 8. razreda, njih jedanaest, i maloj koju čine učenici 5. i 6. razreda, njih desetak. „Biseri Drave“ uskoro su pronijeli nadaleko glas Starina, kao što je to nekada činio poznati starinski ženski pjevački zbor, od kojega je Tibor i sakupio niz pjesama koje je aranžirao i ponovno postavio na scenu sa svojim sviračima i pjevačima. U deset godina Tibor je odgojio umalo stotinjak tamburaša. Veliki je

to posao ako se zna kako starinsku školu pohađa 60-ak učenika. Na moj upit: Zar su svi talentirani? Tibor odgovara: Svi vole tamburašku glazbu i hrvatsku pjesmu. Veliku pomoć u radu pruža nam nastavnički kolektiv, samouprava sela i roditelji, pa ovo priznanje doživljam kao priznanje svima nama zajedno, svima onima koji su nam u proteklom godinama dali i daju potporu, kaže skromno gospodin Kedves. Vježbamo jedanput tjedno, ali pred nastupe vježbamo dani. Imali smo plodnijih i manje plodnih godina, no stalno smo na sceni. Spomenuti orkestar pod vodstvom Tibora Kedvesa gdje god se pojavi, pobire priznanja i divljenje. Nije Tibor samo marljiv glazbeni pedagog, on je i autor softvera za učenje i vježbanje hrvatske gramatike koji je izdala izdavačka kuća Croatica Kht. Tibor je Mađar iz Hrvatske, ali kaže kako je njegova baka bila Hrvatica. Osjećam i znam kako je težak manjinski status bilo da se radi o Mađarima u Hrvatskoj, bilo da su u pitanju Hrvati u Mađarskoj. Da mogu, nikada ne bih birao nacionalnost, kao jedinu odrednicu, kaže Tibor, jer ja obadviije kulture, i mađarsku i hrvatsku, osjećam svojimima.

Tibor i sada mnogo radi, drži računalni tečaj za nastavnike starinske i šeljinske škole, pokušava raditi i sve što je i do sada tako samozatajno radio. Nastoji očuvati postignutu razinu, jer ono što se do sada napravilo u Starinu pod rukom Tibora Kedvesa zavređuje naše priznanje.

*Dobitnik priznanja
Saveza Hrvata u Mađarskoj
za osobit doprinos
u društvenom životu
Hrvata u Mađarskoj*

Ladislav Penzeš

Ladislav Penzeš rođen je 1951. g. u Serdahelu od mame Hrvatice i oca Mađara. Nakon osnovne škole u Serdahelu, pohađao je Hrvatskosrpsku gimnaziju u Budimpešti. Diplomirao je na Visokoj učiteljskoj školi u Pečuhu povijest i hrvatskosrpski jezik i književnost.

Od 1973. g. radio je kao učitelj u Serdahelu, sada radi u mlinačkoj Osnovnoj i strukovnoj školi. Ima kćer Petru, koja je maturirala u budimpeštanskoj Hrvatskoj gimnaziji, sada studira hrvatski jezik i povijest u Sambotelu.

Učitelj Penzeš već za vrijeme prvih godina učiteljevanja djelatno se uključio u hrvatski kulturni i športski život rodnoga sela.

Bio je temeljni član Folklorne skupine „Mura“, vodio je omladinski klub, bio je predsjednik ili trener više nogometnih klubova u Pomurju, organizirao je niz regionalnih natjecanja u stolnom tenisu, šahu za učenike i mladež. Bio je voditelj doma kulture u Serdahelu, član mjesnoga vatrogasnog društva, predsjednik Ribičkog društva. Član je Specijalne spasilačke službe „Mura“. U Društvu Horvata kre Mure aktivan je član od samih početaka, već je više godina član i predsjedništva.

U okviru ribolovnog društva oživio je veze s društvima iz Hrvatske, ima velike zasluge i u povezivanju škola s obje strane Mure. Bio je jedan od pokretača Hrvatskoga državnog nogometnog kupa.

G. Penzeš ne smatra najvažnijim priznanja takve vrste kao što je dobio na Hrvatskom danu, kaže, njemu je bilo najdraže kada su ga ljudi na području pohvalili i rekli da je dobro ono što radi.

Na poslu je i danas sretan, jer je među djecom, koju obožava, no, kako veli, na društvenom polju ima se što popraviti, naime, ljudi su nezainteresirani, svatko gleda samo svoje.

U prijašnjim vremenima svatko, a pogotovo pedagozi željeli su učiniti nešto za svoje selo, ljudi su se držali skupa, no ti su problemi sažeti.

na Hrvatskom danu u Šopronu 2005.

*„Nagrada mi znači
kompenzaciju za ono vrijeme
što sam zeo od svoje obitelji!”*

Čaba Horvath

Čaba Horvath, rodom iz Gornjeg Četara, za maturom u peštanskoj Hrvatsko-srpskoj gimnaziji i za pedagoškom diplomom stečenom u Petocrikvi, prvo djelatno mjesto je imao u petrovskoj osnovnoj školi kade je podučavao skoro dvajset ljet dugo kao učitelj, a kasnije kot i doravnatelj škole. Uz to je stručni referent za hrvatski i slovenski jezik u našoj regiji, kasnije pet ljet stručni savjetnik za manjinsko školstvo u Ministarstvu prosvjete, a sada jur peto ljet je ravnatelj Izdavačke kuće Croatica u Budimpešti. U Petrovom Selu, kade živi sa svojom familijom, u trećem ciklusu je predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave, uza to i zastupnik u seoskoj samoupravi, a od 1998. ljeta je i potpredsjednik Hrvatske državne samouprave. Na Hrvatskom danu u Šopronu mu je uručeno, sa strane Saveza Hrvata u Mađarskoj, odlikovanje za osobit doprinos razviku društvenoga žitka Hrvatov. Najprlje o čuti, zatim o plani, budućnosti smo pitali slavljnika.

– Ova nagrada mi znači kompenzaciju za ono vrijeme što sam zeo od svoje obitelji. Zahvalio bi se svim onim ki su me predložili za ovo odličje, suprot toga da morebit nij srično dodiliti priznanja takozvanim profesionalnim Hrvatom, ali ja se ipak radujem. Veličanstvena čut je prikzeti priznanje na ovako velikoj i dobro organiziranoj priredbi.

Komu se dodiljuje odličje od toga pitaju, na koje svoje djelo je najgizdaviji i postoji li nešto, što u minulom razdoblju suprot dobre volje i namjere još nij uspio napraviti?

– Naravno, ima takovih stvari ke nisam uspio napraviti, ali ću vjerojatno još imati mogućnosti da ostvarim svoje ideje.

Najgizdaviji sam na svoj rad u Croatici. Dobio sam mogućnost da osnujem firmu kako sam ja to zamislio.

Krenuli smo od nule, a čez pet ljet smo na noge spravili firmu u vridnosti od oko pola milijarde forintov.

Koji su ti plani, vizije ako se gleda budućnost Hrvatov u Petrovom Selu ili uopće kad se ide za naš narod, unutar naše zemlje?

– Plane imam za budućnost, ali pokidob mi kljetu istječe mandat ravnatelja kod Croatice, morebit se znova kandidiram za tu funkciju, međjutim, sad još neću u nji opširnije govoriti.

U Petrovom Selu imam još zadać. Nisam zadovoljan s mogućnosti malih naseļjev, borit ću se za to da budemo već novčanih potporov imali, jer naše selo zavridi da ga bolje poznaju ter zaslužuje znatno veće podupiranje. A što naliže budućnosti Hrvatov na državnoj razini, tamo je cilj da što već i što bolje organiziranih manjinskih samoupravov budemo imali. Ovo se odnosi i na Gradišće, jednoč bi morali biti složni ter bi morali i oni ljudi s drugimim sudjelovati ki imaju čisto druge ambicije.

- Tiho -

Baja

Gradsko priznanje Orkestru „Čabar”

Na svečanoj sjednici Gradskog vijeća u Baji, koja se svake godine priređuje povodom obljetnice proglašanja gradom (ove godine 309. godišnjica), 17. prosinca dodijeljene su nagrade grada za 2005. godinu. Među nagrađenima bio je i bajski Orkestar „Čabar”, dobitnik priznanja „Za nacionalne i etničke manjine grada Baje” sa spomenicom i plaketom bajskoga grba, što im je uručio gradonačelnik Péter Széll. Dodajmo da „Čabar” – koji njeguje hrvatske melodije, među njima ponajprije bunjevačke, zatim južnoslavenske, makedonske i srpske melodije, a već desetak godina redovito nastupa na mnogim gradskim, te županijskim i manjinskim priredbama – tom je prigodom svojim sviranjem uljepšao gradsku svečanost.

S. Balatinac

Hrvatska kulturna večer

Hrvatska manjinska samouprava XXII. okruga grada Budimpešte (Budafok – Tétény) u popodnevnim satima 16. prosinca u svojoj središnjici priredila je kulturnu večer. Mnogobrojne goste, među njima i dužnosnika lokalne samouprave dr. *Andrása Tótha* i predavača, predstojnika Katedre za slavistiku i filologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta Loránda Eötvösa u Budimpešti, dr. *doc. Stjepana Lukača* pozdravila je predsjednica *Gizela Bukić*.

Predavač je izrazio svoje zadovoljstvo što mu je pružena prilika da govori o temama i ljudima koji imaju veze s našom kulturnom prošlošću. Govoreći o životu i djelu hrvatskoga književnika i bana Ivana Mažuranića, sudionike je upoznao s velikanom hrvatske književnosti, najistaknutijom ličnošću 19. st. (1814. – 1890.). Gosp. Lukač govorio je o njegovim početnim književnim pokušajima za vrijeme studija u Ugarskome kraljevskom filozofskom liceju u

Sambotelu 1834./1835. g. te njegovim pjesmama objavljenim u Danici. Istaknuo je Mažuranićevo vrhunsko djelo „Smrt Smail-age Čengića”, koje je objavljeno i na mađarskom jeziku. Upoznati smo i s Mažuranićevim odgovorom pisanim u burnoj 1848. g. „Hrvati Mađžarom”, s okolnostima njegova ulaska u vijeće, s izradom novih zakona te razdobljem kada je djelovao kao hrvatski ban (1873. – 1880.). Bio je to – ako se dobro sjećam – prvi slučaj da je jedna od hrvatskih manjinskih samouprava u Budimpešti, umjesto „jačenja”, „tamburanja” i „tancanja”, priredila kulturnu večer s književno-povijesnim predavanjem.

M. D.

Filmovi Rajka Ljubića u Baji

Idilični svijet bunjevačkih salaša

U organizaciji Gradske knjižnice „Endre Ady”, krajem studenog, u Baji je priredeno predstavljanje dvaju filmova Rajka Ljubića, filmskog stvaratelja iz Subotice.

Profesionalni snimatelj koji je diplomirao na kazališnoj akademiji u Zagrebu, dugo godina radi na Televiziji Novi Sad, sve do 1992. kada zbog nemogućnosti normalnog rada odlazi u Kanadu. Nakon demokratskih promjena u Srbiji vraća se u svoj zavičaj, te počinje snimati filmove o bunjevačkim Hrvatima. Autor je dvadesetak dokumentarnih i igranih filmova, a poznatija su mu djela filmovi o životu i radu biskupa Ivana Antunovića i sakupljaču narodnoga blaga Balintu Vujkovu koje je snimio sredinom 90-ih. Posljednjih godina pozornost privlači svojim filmovima posvećenim „rekonstrukciji” bunjevačkih tradicija, risa ili kosidbe žita, života na salašu, pučkih i vjerskih običaja.

Iako se na projekciji koja je upriličena u velikoj dvorani bajske knjižnice, u Sinagogi, nije okupio velik broj posjetitelja, tek nekoliko bunjevačkih i šokačkih Hrvata iz Baje, te studenata visoke nastavničke škole s lektoratom hrvatskoga jezika Nadom Zelić, gledatelji su mogli uživati u kratkim filmovima snimljenim po pripovijetkama Luke Štilinovića s naslovom *Đuga* (2002.) i *Jeka mog djetinjstva* (2004.), zapravo u sjećanjima iz djetinjstva jednog Bunjevca i njegovim doživljajima na salašu tamo negdje prije Drugoga svjetskog rata.

– To razdoblje odabrano je s posebnim ciljem jer su onda bunjevački salaši, pretpostavljam i tu kod vas, a kod nas posebno, pa

i ljudi na salašu, bili u naročitoj usponu, najjači, najorganiziraniji, najbolje naučeni tom životu, a i materijalno su bili najmoćniji – ističe autor i dodaje: – Oba filma se zasnivaju na pravom, istinitom doživljaju čovjeka koji je rođen u Subotici, a odrastao na salašu u Tavankutu, preko puta Čikerije. Prvi film *Đuga* se odnosi na dječaka koji je sudjelovao u risu, što je nekad bio najveći godišnji posao. Taj mali dječak pokušava nešto učiniti što nadilazi njegove fizičke mogućnosti, a film nam otkriva kako on to razrješava. Drugi film *Jeka mog djetinjstva* opet je priča o istom dječaku koji živi u idiličnom svijetu salaša dva mjeseca koliko provodi kod svoje tetke kojoj je došao u goste. Kao malo stariji dječak priželjkuje šušir kao momci, i opet se događa zaplet, koji on nekako razrješava.

Na bajskej promociji Rajko Ljubić, koji došao u pratnji svoje supruge i svog suradni-

ka Zvonimira Sudarevića, predstavio nam je i glavnoga glumca, dječaka Martina Sudarevića, koji je, kako reče autor, lijepo odigrao ulogu, a jedan je od malobrojnih koji ikavicu govori i u kući.

Osim snimanja filmova, Rajko Ljubić u suradnji s Hrvatskom čitaonicom radi i na izdavanju dječjih knjiga, slikovnica koje su nastale po odabranim pripovijetkama Balinta Vujkova, najvećeg sakupljača bunjevačkih pripovjedaka. Stoga je i predstavio najnovije knjige *Pripovitke za laku noć*, i *Ždribe zlatne grive* koja je nastala temeljem dječje kazališne predstave, za koju je scenografiju napravio hrvatski slikar Vjekoslav Vojo Radoičić. „To je bilo toliko lijepo da bi bio grijeh da te divne slike za scenografiju nismo objavili u knjizi, s adaptacijom teksta bajke Balinta Vujkova. Usto na CD-rom-u možete

saznati više i o predstavi, i o Balintu Vujkovu, te njegovim djelima – riječi su Rajka Ljubića na kraju projekcije, kojima je spomenute filmove i knjige poklonio bajskej knjižnici.

Pošle zime snimio je dokumentarno igrani film *Božić na salašu*, o bunjevačkim običajima, od Materica do Mladog lita, onako kako je to bilo davne 1937. godine. Promocija tog filma prije nešto više od dva tjedna održana je u Subotici pred petstotinjak ljudi, a kako je najavio, on bi mogao biti promoviran i u ovom dijelu Bačke, u Madarskoj.

Tekst i slike: S. Balatinac

Trenutak za pjesmu

Jurica Čenar

na put

na put sam kanio
uz put sam stao
nisam dalje znao
na put nisam našao
upitao sam se
uputili su me
uputio sam se
zaputio sam se
poput puta
mi ništa nije išlo sputa
bio sam na putu
a
kanio sam
samo
na put

Iz povijesti hrvatskog tiska u Mađarskoj

Prigoda za gajenje nacionalne svijesti

Naše novine o prelima 1947. godine

„Naše novine” na početku 1947. godine donose napis pod naslovom Naša „prela”. Autor bi mogao biti Marin Velin iz Santova, naime, ispod napisa vidimo početna slova autorova imena.

„Veliko prelo” koje se priređuje skopčano sa kazališnom predstavom ... na Marijin dan ili nedelju pred njim ili za njega. ... nestrpljivo je očekivan i svečan dan, što je bio to jedini dan u godini, kada smo čuli našu riječ sa pozornice, kada su se pjevale samo naše pjesme, i može biti, da ovo nevjerovatno glasi, ali te priredbe uzdržavale su nacionalnu svijest naše omladine ...

Istina, da igrokazi koji su se predavali u zadnje vrijeme bili su najviše prevedeni sa mađarskog, ali to nije smetalo. Otkako je naš nezaboravljeni Ivan Petreš umro, teško je bilo doći do našeg pravog narodnog ikrokaza, do takvog, gdje je narod osjećao, da je to uzeto stvarno iz njegovog života. Nema sela u Bajskom trokutu gdje nisu predstavili Petreševa „Dva bila gavrana” ...

Poslije njega su pokušavali pojedinci, da opišu život našeg naroda u igrokazu, ali nijesu postigli takav uspjeh kao Petreš. Jer te naše priredbe i narodna veselja držala su u nama budnu nacionalnu svijest i tima predstavama možemo mnogo zahvaliti, da je naša omladina, ostala svijesna i ponosna na svoj jezik i porijeklo.

Mi već danas imamo naše škole, imamo naše mlade učitelje i sada se već možemo valjda uzdati i mi u lijepšu budućnost. Sada već imamo svoju organizaciju, imamo svoje novine, dobili smo i knjiga. Mnogo smo napredovali za ove dvije godine poslije oslobođenja. Ali neka nemisli niko, da je ovo dosta.

Mi trebamo u prvom redu našu omladinu. Trebamo nastojati, da naša organizacija bude što jača. Trebamo probuditi iz mrtvila one koji još spavaju. A to ćemo tako postići da sebe usavršavamo.

Odabrao: Đuro Franković

MARTINCI – Povodom 70. godišnjice rođenja i 30. obljetnice smrti dr. Josipa Gujaša Đuretina, pjesnika i povjesničara, Đuro Franković priprema novo izdanje. Gujaš je svoje stihove tiskao u *Narodnim novinama*, u antologiji *U kolo*, a poslije njegove smrti objavljena mu je zbirka stihova *Povratak u Podravinu* te *Iverje/Forgácsok*, jednako tako i u časopisu *Pogledi* tiskane su mu pjesme koje je u pjesnikovoj ostavštini našao mr. Đuro Vidmarović. Manje je poznato da je dr. Josip Gujaš bio i povjesničar koji je u mađarskom glasovitom časopisu *Századok* te u *Historijskom zborniku* u Zagrebu podjednako tiskao svoje znanstvene priloge. Novo izdanje bit će dvojezično. Gujaševe je pjesme na mađarski jezik preveo njegov zemljak Đuso Šimara Pužarov.

PEČUH – Najnoviji zimski broj časopisa o prošlosti grada Pečuha *Pécsi Szemle* donosi niz zanimljivih kraćih studija. Uostalom, iz pera Istvána Horvátha i Andrása Kikindaija možemo pročitati o postavljanju ustaničke vojske 1742. godine, svrhom da se obrani Marija Terezija i time habsburški imperiji. Mađarski staleži povikom *Vitam et sanguinem* obvezuje se na obranu habsburškoga prijestolja te pod geslom općeg ustanka organiziraju vojsku od 21.622 vojaka. Uostalom, Berényijevi husari vrbovani su u Baranji, a pomalo će nas iznenaditi da od 15 husara, unatoč svome mađarskom prezimenu, svi bez iznimke, osim mađarskoga, govore i hrvatski jezik, poglavito oni rodnom iz Pečuha, njih osmorica, dakako i Mijo Horvat iz Salante (bio je rodnom iz Hrvatske), te neki Mađari iz Mohača i Sibinja (Szebény).

Program Hrvatskoga kazališta u Pečuhu za siječanj 2006. g.

9. siječnja 2006., s početkom u 15 sati
Grigor Vitez: Plava boja snijega
Mjesto: Starin
12. siječnja 2006., s početkom u 18 sati
izložba likovnog umjetnika Miklósa Fejősa
Mjesto: Galeri(j)a Csopor(t)-Horda
18. siječnja 2006., s početkom u 16 sati
Grigor Vitez: Plava boja snijega
Mjesto: Santovo
25. siječnja 2006., s početkom u 19 sati
Slawomir Mrożek: Pučina ... apsurdna igra
„Prigodnoga kazališta u Pečuhu” na mađarskom jeziku
Mjesto: Hrvatsko kazalište u Pečuhu
26. siječnja 2006., s početkom u 19 sati
Slawomir Mrożek: Pučina ... apsurdna igra
„Prigodnoga kazališta u Pečuhu” na mađarskom jeziku
Mjesto: Hrvatsko kazalište u Pečuhu

BUDIMPEŠTA – Hrvatska samouprava budimpeštanskog Zuglóa za tiskanje knjige Đure Frankovića *Blagdanski kalendar* osigurala je potporu u iznosu 50.000 forinti. Rukopis sadrži običaje, opis života svetaca, molitvice, duhovne i obredne pjesme, imendanske čestitke, izreke i poslovice vezane za blagdane, itd. Rukopis na oko 1.200 stranica, iz svih krajeva u Mađarskoj gdje obitavaju Hrvati, donosi vrijednu folklornu građu. Naravno, za tiskanje jedne takve obimne građe zasada osigurana sredstva nisu dostatna, pa autor očekuje potporu i drugih hrvatskih samouprava i ustanova da bi se na taj način dio baštine spasio i predstavio čitateljstvu. Potporu je obećao i tajnik Matice hrvatske Stjepan Sučić.

Bogatstvo ...

„Šokica”

Javna tribina i u XII. okrugu

Kao što je prethodno najavljeno, otpočele su „javne tribine“ budimpeštanskih hrvatskih samouprava, među njima i ona u XII. okrugu. U dupke punoj kazališnoj dvorani Jókaijeva kluba 11. prosinca, s početkom u 15 sati „tribina“ je povezana s kulturnim programom. Goste, među njima veleposlanika dr. Stanka Nicka i suprugu mu Mirjanu, te gosp. Smiljana Šimca, pozdravio je predsjednik samouprave prof. Lajoš Škrapić, a potom nas ukratko upoznao s djelatnošću samouprave u minuloj godini, koja svake godine otpočinje s gradišćansko-hrvatskom kazališnom predstavom, ovaj put s komadom Károlya Kisfaludija „Razočaranje“, što su ga s velikim uspjehom izveli kazalištarci rodnoga mu mjesta Petrovoga Sela. Predsjednik Škrapić izdvojio je neke sastavnice njihove bogate i raznolike djelatnosti. Na poticaj ove samouprave, 18. rujna otkrivena je spomen-ploča fizičaru, znanstveniku Lorándu Eötvösu. Zastupnica njihova okruga Tereza Haklić Hegedüs djelatno je sudjelovala u priređivanju Tjedna gradišćanskih Hrvata u HOŠIG-u. Prema svojim mogućnostima podupirali su dramske, plesne, zborne i glazbene priredbe Petrovoselaca.

Nakon pozdravnih riječi Anice Škrapić-Timar, nastavnice i voditeljice KUD-a „Gradišće“, uz glazbenu pratnju sastava Pinka, uslijedio je kulturni program u kojem su nastupili ženski zbor i plesači iz Petrova Sela. Sadržajni program završen je kazivanjem prigodnih stihova pjesnika Lajoša Škrapića. Kao što je uobičajeno, druženje petrovoselskih i budimpeštanskih Hrvata nastavljeno je uz umilne zvuke narečenoga sastava.

M. D.

Zbivanja na koncu 2005. godine u Mohaču

Kako u cijelome kršćanskom svijetu, tako i u Mohaču među pripadnicima hrvatske zajednice došašće je vrijeme priprema, iščekivanja Kristova rođenja. U tom je duhu protekao cijeli prosinac u zgradi Šokačke čitaonice. Članovi crkvenoga pjevačkog zbora tjednima su vježbali najljepše hrvatske božićne pjesme kako bi ih izveli na polnočki, u starodrevnoj franjevačkoj crkvi. Zbor u kojem je zastupljen svaki naraštaj Šokica, utemeljen je u proljeće 2005. godine za vrijeme priprema na Antunovo, koji je možda najveći svetac Mohačana i kojom je prigodom i proslavljen 100. godišnjica utemeljenja Šokačke čitaonice. Na žalost prekrasno ozračje u kojem smo uživali za vrijeme Antunova nije se moglo ponoviti zbog nedostajanja svećenika koji bi misu služio na hrvatskome jeziku. Ipak je radosna vijest da mladi svećenik, otac Augustin, kojemu je nedavno predana župa, na probama je s tolikim oduševljenjem slušao pjevanje naših žena da ih je zamolio da se mjesečno održi misa na kojoj će žene pjevati, i obećao da će se i on potruditi da se s vremenom sve veći dio bogoslužja obavi na hrvatskom jeziku. Da iznenadimo dobronamjernog svećenika – koji je rodom iz Pečuha i otkrio nam da u sebi ima i hrvatske krvi – dočarali smo mu na Badnjak pravo pastirsko ozračje kada se na koru pojavio gajdaš Andor Végh uz čije smo gajde otpjevali pjesmu Radujte se, narodi. Zahvaljujući oglasima, došlo je našega življa i iz okolnih sela na svetu misu, no nedostajala je hrvatska riječ u obredu. Ipak, umalo zaboravljene i desetljećima ne izvođene pjesme mogu biti utjeha i početak bolje budućnosti općenito u životu Hrvata-Šokaca u gradu na Dunavu.

Radi toga čelnici Čitaonice pod vodstvom dopredsjednika Đure Jakšića za 17. prosinca sazvali su sastanak aktivista, sponzora i drugih koji aktivno sudjeluju u radu udruge. On je najprije zahvalio svima koji su u minuloj godini nešto učinili da se dostojanstveno proslavi 100. godišnjica utemeljenja „Šokačkoga kera“. Zatim je riječ preuzela predsjednica mjesne Hrvatske manjinske samouprave Marija Németh Barac koja je skrenula pozornost na predstojeće manjinske izbore. Naglasila je odgovornost svih aktivista, dragovoljaca u tome da se što više ljudi angažira glede registracije za pripadnika koji će po novome zakonu uopće moći glasovati, te potrebu za organizirani izlazak na izbore. U nevezanom razgovoru, kojemu se priključio i generalni konzul RH gospodin Ivan Bandić, ustanovljeno je među inima i to da je neophodna suradnja civilnih organizacija – koji mogu kandidirati manjinsku listu – i, naravno, sadašnjih manjinskih samouprava, koje

već imaju odgovarajuća iskustva glede izbora. Bilo je također riječi i o sanaciji zgrade Šokačke čitaonice na kojoj ima nužnih pothvata na zidovima kao i na sanitarnome čvoru. Nakon predaje prelijepih nosača zvukova koje je uoči blagdana gospodin Bandić predao čelnicima Kera, generalni konzul najavio je mogućnost natječaja koju otvara naša matična država upravo u svrhe poput sanacije. Drugi gost koji je nazočio sastanku bio je mohački gradonačelnik József Szekó koji također simpatizira sa Šokcima u svome gradu. S njim je razgovor vođen uglavnom o Festivalu kuhanja graha u prisnim loncima koja je iza čuvenih poklada izrasla u drugu, možda najpoznatiju, manifestaciju u gradu. Obećana je pomoć Čitaonici koja je zapravo i pokretač te priredbe, i to u obliku materijalne pomoći i u razvoju infrastrukture. Zauzvrat gospodin gradonačelnik zatražio je veću organiziranost i jače reprezentiranje hrvatskoga karaktera Festivala, što mu je i obećano. Uspješno provedene priredbe daju poticaj čelnicima udruge za planiranje godišnjega programa u novoj godini. Tako je među planovima, dakako uz već tradicionalne, i obnova igraonice za djecu među zidovima Čitaonice, pokretanje tamburaškog tečaja za najmlađe pa i za one starije koji znaju svirati na tamburici, ali su iz nekih razloga izostali, obnova već nekih gotovo zaboravljenih narodnih običaja poput kraljica i šibara. Prije paprikaša i odlične šljivovice, koju je poslužio jedan od naših sponzora iz Hrvatske, podijeljeni su primjerci najnovijega Hrvatskog kalendara koji su nazočni nabrzo, ali s velikim zanimanjem prelistavali.

I dok su odrasli uživali u slastima, najmlađima je priređena nevezana božićna proslava na kojoj je sveti Nikola poklon dao isključivo nakon izvedene produkcije. Bilo je svirke, recitacije, plesa i velikoga veselja.

Doček nove godine za nešto stariji naraštaj priređen je uza svirku orkestra Badel u jednoj mjesnoj osnovnoj školi, i nova godina otvorena je u veoma veseloj atmosferi.

Zoltan Horvat

Susret mira u Dušniku

Božićni koncert hrvatskih crkvenih zborova

Između Božića i Nove godine, u suorganizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave i Rimokatoličke župe, 28. prosinca u Dušniku je priređen već tradicionalni Božićni koncert i susret hrvatskih crkvenih zborova, upriličen u župnoj crkvi koja je i ovom prigodom ispunjena domaćim vjernicima i članovima gostujućih zborova, a uljepšana jaslicama drvorezbara *Nandora Franka*, podrijetlom rackog Hrvata. Kako nam reče predsjednica *Matija Mandić Gohér*, time je nastavljena tradicija pokrenuta još 2002. godine, a prvi put uza zborove iz Bačke ugošćen je i jedan iz matične nam Hrvatske.

Susret je već po običaju započeo popodnevnom misnom slavljem na hrvatskom jeziku, koje je s mladim bogoslovima, među njima s pomoćnim župnikom santovačkim *Zsoltom Retkesom*, služio santovački župnik *Imre Polyák*, a slavlju je nazočio i dušnočki župnik *István Kistamás*. Misa je uljepšana pjevanjem santovačkoga crkvenog zbora u pratnji župnoga kantora *Ferenca Búránnya*. Nakon mise uime organizatora okupljene je pozdravila *Silvija Varga*, među njima posebno predsjednicu Bačkog ogranka SHM-a *Angelu Šokac Marković* i predsjednike hrvatskih samouprava iz Čavolja, Gare, Kačmara i Santova, te sudionike susreta, goste iz Kačmara, Santova i Topolja (iz Baranje u Hrvatskoj), te domaći pjevački zbor iz Dušnoka.

Prekrasne božićne pjesme o Isusu, o Blaženoj Djevici Mariji, i božićne pastirske pjesme, poglavito iz bunjevačko-šokačkog molitvenika i pjesmarice Duhovna radost, u

izvođenju spomenutih zborova dočarale su nam pravi božićni ugođaj. Tako je Kačmarski crkveni zbor, jedan od onih koji od početaka sudjeluje na božićnom koncertu, ovaj put otpjevao poznate božićne pjesme *Tiha noć*, *blažena noć*, *O slavna betlemska ti si štalica*, *O ditešce moje drago*, *Mir pravi* i *Krist Gospodin naš*. Gostujući prvi put u Dušniku, svojim prekrasnim pjevanjem a capela (bez instrumentalne pratnje), kao i izvornom nošnjom, muški pjevački zbor iz Topolja očarao je sudionike ovogodišnjega koncerta pjesmama *Spavaj, mali Božiću*, *Hajd'te, braćo, da idemo*, *O slavna betlehemska ti si štalica*. Pučki crkveni zbor iz Santova, koji je već više puta pjevao misu u Dušniku, uz redovite nastupe, predstavio se pjesmama *Zazivam vas svekolike*, *Dragi Isus odavno čekani*, *O Betleme, grade slavni*. Nekoliko santovačkih djevojaka predvođena *Vesnom Velin* i posebno je otpjevala pjesmu *Tiha noć, blažena noć* u pratnji člana KUD-a *Tanac* iz Pečuha na harmonici. Dušnočani su pak u pratnji *Stipana Krekića* otpjevali pjesme *Recite*, *pastiri, šta ste vidili*, *Veselje ti navješćujem*, *Klanjam Ti se*, *Kraljiću*, *Tiha noć*, *sveta noć*.

Na kraju su svi okupljeni skupa otpjevali božićnu pjesmu *Svim na zemlji mir, veselje*, a susret je nastavljen druženjem gostiju i domaćina. Uza zajedničku večeru, fine domaće kolače koje su pripremile Dušnočanke, i kapljicu vina, bila je to prilika da se zapjeva još koja pjesma, da se radost Božića podijeli u zajedništvu vjere, nacionalne svijesti i običaja.

Tekst i slika: S. Balatinac

Santovo

Prigodni program santovačke škole, hrvatska polnočka i zahvalnica

U organizaciji Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, u mjesnom domu kulture 20. prosinca priređena je već tradicionalna božićna svečanost. Trodijelni program s naslovima *Zima*, *Sveti Nikola* i *Božić* ispunjen je prigodnim recitacijama, pjesmama i igrokazima učenika od 1. do 8. razreda, a na zadovoljstvo velikog broja okupljenih roditelja, baka i djedova. Božićni je ugođaj dočaran i prigodnom dekoracijom pozornice, okićenim borom i scenom šokačke sobe. Uz prigodne recitacije i pjesme o svetom Nikoli, zimi, Božiću i novoj godini pretežno na hrvatskom, a dijelom i na mađarskom jeziku, izvedeni su i igrokazi *Razgovor zvjezdica*, *Badnjak sreće*, *Isus s Interneta*. Po običaju prikazana je i pastirska igra *Betlehemari*, koja je izvedena i na Badnjak, 24. prosinca, prije hrvatske polnočke. Priredbu su svojom nazočnosti uveličali načelnik sela i mjesni župnici, a ravnatelj *Joso Šibalin* tom prigodom svima je zaželio sretan Božić i blagoslovljenu novu godinu. On je ujedno obavijestio roditelje da nastava počinje 3. siječnja.

Dodajmo da su na prvi i drugi dan Božića održane hrvatske mise po nedjeljnom redu, a oba dana u velikom broju okupili su se ne samo santovački vjernici već i oni Santovci koji više ne žive u rodnome mjestu, ali se redovito vraćaju za blagdane, posjećujući svoje roditelje, rodbinu i prijatelje. Posljednjega dana u godini, na Silvestrovo, uvečer u 6 sati služena je dvojezična zahvalnica, na mađarskom i hrvatskom jeziku. Prema običaju tom je prigodom župnik podnio izvješće o lanjskom radu i planovima župe za 2006. godinu. Od statistike izdvajamo poražavajuće podatke o samo 17-ero krštenih i šest sklopljenih brakova, što je nezapamćeno u životu katoličke zajednice.

Tekst i slika: S. Balatinac

KAŠAD – Dana 28. prosinca u kašadskom domu kulture, u nazočnosti mnogobrojnih gledatelja održana je folklorna večer i druženje kojim je obilježena peta obljetnica utemeljenja male skupine KUD-a „Dola”, odnosno sudske registracije istoimenoga društva. Nastupili su „Dolini” mali i veliki plesači. Kako nas je izvijestila *Rita Vorgić*, voditeljica Društva, 20-ak malih plesača redovito dolazi na probe i raduje se svakomu novom naučenom koraku i naučenoj koreografiji te rado dolaze na nastupe.

KAŠAD – Kako je naš tjednik obavijestio načelnik sela Stipo Oršokić, sredinom prosinca u kašadski dom kulture i Klub umirovljenika uvedeno je plinsko grijanje. Posrijedi je ulaganje vrijedno više od milijuna forinti za koje su sredstva dobivena putem natječaja. U predvečerje božićnih blagdana načelnik sela i članovi zastupničkog tijela posjetili su domove svojih suseljana obrađujući ih prigodnim božićnim poklonima, bombonima, kavom i čajem, a nisu zaboravi ni najmlađe stanovnike sela kojima je i ove godine seoski sveti Nikola podijelio slatke poklone.

ŠOPRON, SAMBOTEL, ČEPREG – Balsku sezonu u našoj regiji otvaraju, po staroj navadi, Koljnofci sa svojim balom u Šopronu. U organizaciji Koljnofskoga hrvatskoga društva goste čekaju u šopronski Centar *Ferenca Liszta* 14. januara, subotu, početo od 20 uri. Bal će otvoriti centralna folklorna grupa Gradišćanskih Hrvatov u Austriji *Kolo-Slavuj*, sviraju *Podravka* i *Siget*, a nastupit će i Danijela Pinterić, solistica Komedije u Zagrebu.

Tajedan dan kasnije, 21. januara, subotu, u Sambotelu organizatori Nardanci pozivaju sve Hrvate ki se kanu dobro zabavljati jednu noć. Glede nastupajućih društava mirno moremo reći da će otvaranje ovoga županijskoga bala biti međunarodno s tamburaši iz Murskoga Središća, samboteliskimi jačkari *Djurdjice*, tamburaši iz Čembe, pjevačkim zborom iz Narde ter s folklorashi *Štokavci* iz Čajte. Za muziku će se pobrinuti popularni sastav iz Hrvatske 4ASA, ter petroviski Timar-trio i Pinkica.

Po najnovijoj informaciji, ljetos, čepreški Hrvati ne prireduju u varošu svoj bal, ali će znamda diozimati na drugi zabava širem Gradišća.

Božić u pečuškoj Hrvatskoj školi

Svečano je bilo posljednjeg dana nastave u staroj godini u Hrvatskoj školi i učeničkom domu Miroslava Krležu u Pečuhu. Okupili su se djelatnici te ustanove kako bi zajedno uz program učenika Učeničkog doma osokolili srca za doček sina Božjega i Nove godine. Nazočne je pozdravila ravnateljica doma Marica Stanić, a djelatnicima škole obratio se ravnatelj Gabor Győrfári. Svečani program obilovao je pjesmom i dramskom igrom u kojima su se podjednako istakli i oni mali i oni malo veći. Još jednom su učenici pokazali svoje glazbeno i dramsko umijeće, a posebice su se istaknuli gimnazijalci s dramskom igrom „Isus na biciklu”. Bilo je darova za sve sudionike programa i gledatelje.

Nakon svečanog dijela programa na njegovu samom kraju kao iznenađenje večeri nastupili su svi dosadašnji učenici glazbenog pedagoga Joške Kovača. Naime, ova sveča-

nost bila je i svečanost opraštanja od dvoje djelatnika koji su početkom školske godine otišli u mirovinu, od Joške Kovača i Marice Geci. Prigodnim i dirljivim riječima od kolega koji su početkom školske godine otišli u mirovinu, od Joške Kovača i tetice Marice Geci, oprostili su se djelatnici i vodstvo škole. Dvoje naših umirovljenika velik dio svoga radnog vijeka proveli su među zidovima i među djecom naše pečuške škole, a svojim su radom ostavili dubok trag u mnogobrojnim naraštajima. Kao glazbeni pedagog Joška Kovač, *Józsi bácsi*”, odgojio je i svirati naučio nebrojene ljubitelje tamburaške glazbe. Tetica Marica Geci svojim radom među djecom u učeničkom domu i među svojim kolegama u školi zaslužila je najveće priznanje koje pedagog može postići. Svi mi je poznajemo i o njoj govorimo kao o „Mamiki”.

Badnjak u Martincima

Dana 21. prosinca u martinačkom domu kulture bilo je svečano. Djeca Hrvatskog vrtića i osnovne škole za svoje suseljane i za sve koji su navratili u dom kulture izveli su prigodni božićni program. Svečano je bilo i na Badnjak. Posebice u parku u Rákóczijsvoj ulici.

Martinčani koji stanuju u neposrednoj blizini parka već četvrtu godinu

zaredom organiziraju Badnjak na otvorenoeme. Oni su i ove godine uresili svoje domove i ulicu, posebno mali park u svojoj neposrednoj blizini. Napravili su prekrasne jaslice, malog Isusa, štalu, krave, Tri kralja, Mariju i Josipa. Program je otpočeo u 9 sati navečer. Nazočne je pozdravio Ferenc Várnai. Nastupili su najmlađi i oni nešto stariji koje je uvježbala Kristina Gregeš Pandur, potom članice Ženskoga pjevačkog zbora „Korijeni”, a priređen je i mali vatromet. Svima je nudeno vino, sok i kolači, koje su priredili Martinčani koji ovdje stanuju i koji su organizatori ovoga okupljanja, a potom su svi skupa krenuli na polnoćku u mjesnu crkvu, gdje su martinačka djeca vjernicima prikazala prigodni program.

Predbožićna svečanost u HOŠIG-u

U prostranome, gostima prepunom predvorju budimpeštanskoga Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đачkog doma, ispod transparenta „Noćas će On sići sa zvizda. Utihnite, sve jeke i svi zvukovi“, uz pjesmu „Tiha noć, sveta noć“ ulazio je red osnovnoškolaca u ruci s plamičcima svijeća. Bio je to krasan početak predbožićne prigode učenika i djelatnika te uzvanika i gostiju, među kojima je bio i veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti dr. Stanko Nick sa suprugom Mirjanom i svojom suradnicom Melindom Adam.

Pozdravni govor pod naslovom „Najmiliji i najveći blagdan u Hrvata je Božić“ interpretirale su na hrvatskom i mađarskom učenice Renata Velin i Fruzsina Füzesi, a zatim je zbor nižih razreda otpjevao prigodne božićne pjesme. Stihove Anke Petričević „Božićna noć“ recitirala je učenica Fruzsina Füzesi, a uvježbala profesorica Anica Mandić.

Andersenov kazališni komad Djevojčica sa žigicama, na veoma umješan način redateljice, također prof. Anice Mandić, s velikim su uspjehom izveli učenici 6. razreda, a stihove I. Pákolitza Szeretet, recitirale učenice Evelin Voger i Ivana Šibalin, koje je

pripremila prof. Edita Gardoš. Zbor osnovnoškolaca i gimnazijalaca pod ravnanjem prof. Stipana Pančića pjevao je pjesme U to vrijeme godišta i Kell ott fenn egy ország.

Na koncu veličanstvenog i Božiću dostojnoga, dojmljivog programa, božićne i novogodišnje čestitke izrekla je ravnateljica HOŠIG-a Marija Petrić.

m. d.

Mali savjetnik Kako čuvati psa zimi?

Mnogi od vas imate kućne ljubimce, mačke, pse ili druge životinje i vjerojatno znate nešto o tome kako ih treba održavati. Zimsko vrijeme nije samo za ljude naporno za zdravlje, već i za životinje, upravo zbog toga neke životinje prospavaju cijelu zimu, jer za njih u tom razdoblju nema hrane. Psi koji žive uz nas također trebaju veću brigu preko zime.

Pas ima svoju zimsku i ljetnu poddlaku koja ga štiti od hladnoće bez obzira na to je li mu dlaka duga ili kratka. Dugodlake pse, kao što su pudl ili doberman, nakon igre u snijegu ili po kiši valja po povratku sa šetnje posušiti sušilicom kako se dlaka ne bi danima sušila i usput trunula. Kratkodlakim psima, poput boksera ili pointera, toplinu tijela sačuvati će masne potkožne naslage.

Ako se pas u zimskoj šetnji smoči do kože, treba ga istrljati suhom frotirskom krpom. Redovito se psi ne kupaju često, osim ako se jako zaprljaju, za to treba specijalan šampon, jer sapun može oštetiti prirodno zaštićeni površinski sloj kože.

Posebnu pozornost zimi moramo obratiti prehrani psa. Kad temperatura padne

ispod ništice, psu je potrebno više hrane nego tijekom toplijih dana. Ako sami kuhamo, moramo pripaziti da mu damo vitaminske dodatke. Gotova jela sadrže sve potrebne hranjive tvari i za izrazito hladno vrijeme.

Psi ne bi smjeli jesti snijeg jer im škodi, treba ih naučiti još dok su mladi.

Ako vaš pas zimi boravi u vlastitoj kućici, provjerite je li u redu, da ne prokišnjava krov, podmetnite nešto ispod da pas bude na suhom i da ne bude na vjetrovitu mjestu. Dobro je staviti u kućicu slamu, koju treba mijenjati nekoliko puta.

Pridrżavate li se ovih savjeta, ni najljuća zima neće iznenaditi vašega kućnog ljubimca, koji će poslije šetnje nasloniti glavu na vaše rame nakon što ste ga osušili.

Iz radova naših učenika

Životinje u našem domu

Imam malog, lijepog psa. Zove se Goldi. Ima duge uši i dugi rep. Oči su mu crne. Voli jesti meso, kosti i Pedigree. Jako se volim igrati s Goldijem. Bacim granu daleko, a on je vrati meni. Goldi ima malu kućicu, tamo spava.

Imam i velik akvarij. U njemu ima osamdeset litara vode. Tamo žive male, bijele, crne i šarene ribe. U dvorištu imamo petnaest kokošiju. Moja baka ih hrani kukuruzom. Jako volim naše životinje.

Atila Pinterić, 5. razred
OŠ Katarine Zrinski
SerdaHEL

Učim

Kada stignem kući iz škole, najprije se malo igram i tek zatim počnem učiti.

Napišem domaći zadatak koji smo onog dana dobili. Kada sam gotov, pokažem ga roditeljima. Ako je sve u redu, pripreim knjige na stol i počnem učiti.

Glasno čitam lekciju i trudim se da zapamtim što sam pročitao. Tata me ispituje.

Ako nešto ne znam, ponovno pročitam.

Kad završim učenje, spakiram knjige u torbu.

Petar Sekereš, 5. razred
OŠ Katarine Zrinski
SerdaHEL

Nacrtała: Reka iz Koljnofa

Županijski Dan manjina

U okviru Skupštine samouprave Zalske županije djeluje Odbor za nacionalne manjine i jednakosti prava, koji zastupa interese manjina koje žive u županiji. Odbor pokušava potpomagati manjinske priredbe, a godišnje i on posveti jedan dan manjinama. Prva takva priredba bila je 2002. g. u sjedištu županije u Jegersegu (Zalaegerszeg), a zatim je odlučeno da će se mjesto priredbe premjestiti u područja gdje žive manjine. Potkraj lanjske godine Dan manjina priređen je u Zalaszentgrótu na kojem su se sastali predstavnici Hrvata, Nijemaca i Roma. József Császár, načelnik toga gradića, istaknuo je značenje takvih susreta kada pripadnici raznih nacionalnosti mogu skupa slaviti, tumačiti svijetu kako razni jezici i kulture mogu opstojati jedan kraj drugoga, prihvatiti jedni druge. Takve priredbe imaju i simbolično značenje, a ujedno pružaju mogućnost međusobnog upoznavanja. Zoltán Bódog Kiss, predsjednik županijske skupštine, govorio je o nastojanjima županije koja želi proširiti svoje veze i preko državne granice, u kojima manjine mogu mnogo pomoć. Prigodom toga dana dodijeljena su priznanja pojedincima koji su pridonijeli napretku manjina. Od Hrvata priznanje su preuzeli Tünde Kuzma, voditeljica kulturnoga doma u Sumartonu, i Stjepan Prosenjak, glazbenik, dopredsjednik manjinske samouprave u Kaniži i voditelj hrvatskoga pjevačkog zbora. Slijedio je kulturni program raznih kultura. Hrvatsku manjinu zastupali su: KUD Sumarton, kaniški Mješoviti zbog i Ženski pjevački zbor iz Kerestura. Tamburaši „Sumartonski lepi dečki“ dočarali su jadranske melodije, kaniški pjevači su obradovali publiku podravskim narodnim pjesmama, a Keresturke su pjevale pomurske pjesme. Sumartonski plesači nagrađeni su burnim pljeskom za bunjevačke plesove.

Središnji dan manjina

U organizaciji Mađarskoga prosvjetnog zavoda, u čast Dana manjina, 18. prosinca, u Budimskom Vígadóu priređen je Narodnosni gala program.

U organizaciji Mađarskoga prosvjetnog zavoda, u čast Dana manjina, 18. prosinca, u Budimskom Vígadóu priređen je Narodnosni gala program. Nakon intonacije mađarske himne te recitiranja pjesme Attile Józsefa Kod Dunava, suradnica Zavoda, voditeljica programa *Viktória Kishegyi* posebno je pozdravila predsjednicu Mađarskog parlamenta *dr. Katalin Szili*, predstavnike akreditiranih veleposlanstava u Mađarskoj, predsjednike i zastupnike manjinskih samouprava, suradnike Vladina Ureda za nacionalne i etničke manjine, zastupnike raznih manjinskih udruga i civilnih organizacija i 13 slavljénika predloženih za odličje „Pro cultura minoritatum Hungariae” u 2005. g.

Okupljene uzvanike, goste i slavljénike pozdravila je i ravnateljica MPZ-a *Erika Borbáth* koja je između ostalog izrazila želju da se ovaj svečani dan i tradicionalno posveti manjinama i njihovoj kulturnoj baštini te da se ubuduće svake godine održi u sličnim okvirima.

Svečanost Narodnosne gala večeri otvorena je zapravo pozdravnim riječima predsjednice Mađarskog parlamenta *dr. Katalin Szili*, koja je ujedno i glavna pokroviteljica ove značajne manjinske prigode. Ona je istakla tisućugodišnji suživot manjina na mađarskim prostorima i korjenite promjene nakon novoga političko-društvenoga ustrojstva, tj. razdoblje od minulih 15-ak godina, koje je i za 13 narodnosnih manjina stvorilo pravna jamstva da u demokratskoj državi, u demokratskim okvirima, u samoupravnom sustavu mogu djelovati. Ukazujući i na nedostatke glede manjinskoga parlamentarnog zastupništva, izrazila je svoju nadu i osobno zalaganje za konačno rješenja tog

akutnog pitanja. Potom je *Erika Borbáth* uručila narečena odličja. Među zaslužnim dobitnicima visokoga priznanja bio se i Hrvatski klub Augusta Šenoae u Pečuhu, odnosno njegov ravnatelj *Mišo Hepp*.

Slijedio je kulturni program 13 manjina, u kom se s koreografijom Štefana Kolosara uspješno predstavio undanski KUD „Veseli Gradišćanci”

Spektakularni program u čast slavljénika i Dana manjina završen je prijamom.

M. Dekić

Prela u Bačkoj

14. siječnja 2006.

BAŠKUT – Prvo Veliko bunjevačko prelo u Bačkoj, već po tradiciji, priredit će se u Baškutu 14. siječnja ove godine, koje će se s početkom u 19 sati upriličiti u Dvorani za kulturne priredbe. Svira *TS „Orašje”* iz Vršende, a u programu sudjeluje *KUD „Zora”* iz Mohača.

ČAVOLJ – Također 14. siječnja priređuje se i Veliko bunjevačko prelo u Čavolju u gostionici „Tóparti” s početkom u 19 sati. U programu nastupaju mjesna bunjevačka društva, *Dječja plesna grupa* koja djeluje pod pokroviteljstvom Hrvatske manjinske samouprave i novoutemeljeni *Pjevački zbor umirovljenika* pod vodstvom umirovljene učiteljice Vere Pančić, a goste će zabavljati *Orkestar „Čabar”* iz Baje.

MagyarRádió

Slušali ste, čitajte ...

Iz emisija Radiopostaje Pečuh

Svakoga radnog dana prije podne u 9 i uveče u 8 sati na srednjem valu od 873 Mgh, te na ultrakratkim valovima CCIR 101,7, samo u večernjim satima

Silvestrovo u „Zavičaju”

Stotinjak gostiju, polovica iz Mađarske, a polovica mještana zabavljalo se u „Zavičaju” na Silvestrovo 2005. godine. Domaćini su se odista potrudili da bi veselica bila nezaboravna, ukusno pripremljena, raznolika jela, bogata tombola, prigodno okićena dvorana – sve je to nagoviještalo da će se zadnja noć u 2005., odnosno prva u 2006. provesti u pravom ugođaju. Gosti iz Mađarske stigli su iz raznih krajeva: Sambotela, Serdahela, Budimpešte, Pečuha, Salante, Kujinja, i to unatoč lošem vremenu, tih je dana, naime, napadalo dosta snijega, a i temperature su se spustile do -10, pa i niže. Orkestar, njih šestorica, stigli su iz Petrova Sela, a njihova je pojava u odmaralištu bila točka na „i” u pripremi za postizanje pravog ugođaja, bijesne zabave. I doista, dečki su dali sve od sebe, nizala se pjesma za pjesmom, ples za plesom, pa su razigrani gosti pomalo postali željni stanke i odmora. No članovima orkestra „Pinkica” bilo je svedjedno koje im je glazbalo u rukama, tradicionalna tambura ili električna gitara, jednako su dobro rukovali bubnjima kao i trubom, bisernicom ili bračem. – Potrebno je 70-80 pjesama da se ne ponavljamo tijekom zabave – veli Rajmund Filipović, voditelj, solist, tamburaš i gitarist – to je pet-šest sati neprekidne svirke, no na repertoaru imamo 180-ak pjesama. Sviramo hitove 1980-ih godina, ali dobro su nam poznate i nove tamburaške pjesme te pop i rok-glazba. Na upit nisu li oni premladi za šlagere iz 80-ih, kaže kako vjeruje da nisu, a pjesme tijekom zabave

biraju ponajprije po životnoj dobi plesača. Misle da je takva taktika sviranja najbolja. „Pinkicu” tvore: Robert Harangozo (klavir), Petar Harangozo (bubnjevi), Albert Handler i Mikloš Temer (gitara), Rajmund Filipović (solist), Danijel Nikolić (truba). Nizale su se pjesme do pola noći i od pola noći, a plesači su bili sve raspoloženi i na sva usta hvalili sastav, koji je neke pjesme izveo izvorno jer su tako najljepše, neke je pak začinio neobičnim ritmovima, kako bi pridonijele što boljem ugođaju. Dočekom nove, 2006., godine „Pinkičini” nastupi tek su otpočeli. Pozvani su na zabave u Kemlju, Nardu, Čunovo, Devinsko Novo Selo, Filež, no najviše se vesele velikomu hrvatskom balu koji će se prirediti 21. siječnja u Sambotelu. Ova im godina donosi i prvi samostalni nosač zvuka, a na cedejki, koja će se objaviti vjerojatno oko svibnja, bit će izvorne pjesme, za njih skladane. Eto, dakle, što se tiče novogodišnjega slavlja sve je teklo u najboljem redu, jedino je jutro donijelo neke neugodnosti. Naime, gosti iz Mađarske osvanuli su na probušene gume na svojim osobnim vozilima. Prvi dan u 2006. godini protekao je uz očevid policajaca, uza skidanje kotača, uz odgovore na pitanja novinara mjesnog i državnog tiska. Ravnatelj Ladislav Gujaš savršeno je organizirao prijevoz i popravak kotača, pa su neki gosti pošli doma već navečer 1. siječnja. Većina gostiju krenula je na put sutradan, a neki, koji su birali petodnevni aranžman, skratili su ga zbog neočekivanog „dara” za Novu godinu.

MKT

Zalai Hírlap donosi

U županijskom listu Zalai Hírlap 3. siječnja objavljena je vijest pod naslovom *Probušene gume u matičnoj zemlji*, koja nas izvješćuje o neugodnom događaju u Vlašićima kod našega „Zavičaja”. U prosvjetno-kulturnom centru gdje je održan doček nove godine za naše Hrvate i Vlašićane gosti iz Mađarske trebali su pretrpjeti jedno loše „iznenađenje”. Njihovim osobnim automobilima su probušene po dvije gume. Novinar izvješćuje da se hrvatski tisak pozabavio tom problematikom, naime, poznato je kako je taj objekt za vrijeme Jugoslavije bio u rukama srpske policije. Postavljeno je pitanje u napisima u hrvatskih novina jesu li Srbi počinitelji toga zlodjela. Ladislav Gujaš, voditelj Centra, priopćio je svoje mišljenje županijskim novinama. Prema njemu ne radi se o tome, naime, počinitelji su izbušili gume samo autima mađarskih registracija. On pretpostavlja da su to bili neki mještani zbog straha od konkurencije, ili možebitno neki koji su htjeli raditi u Centru, a to im nije omogućeno. Počinjena šteta je oko šest tisuća kuna. Taj izgred ipak nije pokvario doživljaj veselog dočeka.

Zidni kalendar

Želeći i ove godine obradovati stanovništvo, udvarska Hrvatska manjinska samouprava dala je tiskati zidni kalendar i za 2006. godinu. Na njemu vidimo nekoliko sudionika Udvarskog veselja. Lijepo ukrašeni kalendar stanovnici su dobili još prije Božića. Predstavnici Samouprave i ove su godine osobno uručili kalendar svojim suseljanim poželjvši im čestit i blagoslovljen Božić te sretnu 2006. godinu.

Renata Božanović

Hrvatsko kulturno društvo
u Gradišću (Austriji) srdačno
Vas poziva na

HRVATSKI BAL (SREDINA) U FILEŽ

14. januara, subotu, 2006. ljeta
početo od 20 uri u krčmu DIVOS.

Otvaranje: HAJDENJAKI
Muzika: TAMBEČARI i PAXI

Dar za dame
Tombola

Ulaznica: 10 eurov
Študenti: 8 eurov

Hrvatski dan u Kapošvaru

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave grada Kapošvara i Zemaljskoga društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva, u Kapošvaru je 17. prosinca održan Hrvatski dan. Priredbi koja je održana u vijećnici gradske kuće nazočila je i Vesna Njikoš Pečkaj, konzulica, savjetnica generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu. Program je otvorio predsjednik Hrvatske samouprave i predsjednik Zemaljskoga društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva Marko Kovač koji je naglasio radost okupljanja u ovako velikom broju, a potom su dodijeljena priznanja članovima Društva koji su učinili napore na njegovoj promociji i pomogli njegov rad u proteklom razdoblju, te rad hrvatske samouprave u Kapošvaru. Nakon intoniranja himni slijedio je kulturni program u kojem je sudjelovao Tamburaški orkestar „Tomo Šestak“ iz Koprivnice.

Uz Hrvatski dan u Kapošvaru priznanja su dobili gospođa Ivana Kolarovića, Tibor Csúcs, gospođa Béle Puskása, Marko Kovač, Helena Hećimović, zastupnica u Skupštini grada Koprivnice Marija Molik, Kristián Mészáros, Milica Klaić Taradija, Antal Papp, Erzsébet Horváth Major, József Hajnali, Mato Burić, Lajos Ojtó i Mihály Kovács.

Obavijest

Sukladno prihvaćenomu Planu rada Hrvatske državne samouprave za 2006. godinu, iduća sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave bit će održana potkraj veljače 2006. godine.

Dnevni red sjednice:

1. Bitne promjene u izmijenjenom Zakonu o nacionalnim i etničkim manjinama, odnosno promjene u Izbornom zakonu
Referent: Jože Takač, predsjednik Odbora za pravna pitanja
2. Manjinski zakon Republike Hrvatske
Referent: gost iz matične države, veleposlanik RH u Budimpešti i generalni konzul RH u Pečuhu
3. Pripreme za lokalne i manjinske izbore, odnosno iskustva priprema, izborna strategija, prijedlozi za novu strukturu i sastav Skupštine Hrvatske državne samouprave
Referenti: Mijo Karagić, predsjednik, Stipan Karagić, zamjenik predsjednika, Jože Takač, predsjednik Odbora za pravna pitanja
4. Prihvaćanje Financijskog izvješća HDS-a za 2005. godinu
Referent: Marija Pilšić, predsjednica Odbora za gospodarstvo, financije i nadzor
5. Donošenje odluke o Proračunu HDS-a za 2006. godinu
Referent: Marija Pilšić, predsjednica Odbora za gospodarstvo, financije i nadzor
6. Ostala pitanja i prijedlozi
  - a) Plan rada d.o.o. „Zavičaj“
Referent: Ladislav Gujaš, ravnatelj
  - b) Plan rada Hrvatskoga glasnika
Referent: Branka Pavić Blažetin, glavna urednica

Ako imate primjedaba ili prijedloga u svezi s navedenim temama dnevnog reda sjednice, molimo Vas da to u pisanom obliku dostavite na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave (1089 Bp. Bíró L. u. 24) najkasnije do 15. siječnja 2006. godine.

U Budimpešti 27. prosinca 2005.
S poštovanjem

dr. Mijo Karagić
predsjednik

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA: Branka Pavić-Blažetin, tel.: 72/435-416, e-mail: branka@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac (zamj. gl. i od. urednika), tel.: 79/454-614, e-mail: baltinac@croatica.hu, Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu, Timea Horvat, tel.: 94/315-479, e-mail: tih@croatica.hu, LEKTOR: Živko Mandić, tel.: 1/256-0765, e-mail: zsviko@croatica.hu ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: croatica@croatica.hu – ZA POŠTANSKE POŠILJKE: 1396 Budapest, Pf.: 495. OSNIVAČ: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kht. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: CITIBANK Rt. 10800014-30000006-10612032, redakcija Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi: 4160.– Ft. List pomaže Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Kht., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.

HU ISSN 1215-1270